

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Det blygsamma stuglivet – lösningen på våra miljöproblem?

Öhman, Julia

Published in:
Finsk Tidskrift

Published: 01/05/2023

Document Version
Final published version

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Öhman, J. (2023). Det blygsamma stuglivet – lösningen på våra miljöproblem? *Finsk Tidskrift*.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202402065860>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

som texterna i antologin bidrar med torde vara sällsynta när det gäller motsvarande bokserier. Men man behöver inte ha läst de sex böckerna om svenskan i Finland för att få ut något av antologin. Texterna är synnerligen läsvärda i sig själva, och jag är övertygad om att alla språkintresserade kan ha behållning av dem.

Sarah Wikner

■ Det blygsamma stuglivet – lösningen på våra miljöproblem?

Valkonen, Jarno: *Mökin Kanssa Ajattelu: Ympäristösosiologinen mielikuviutus ympäristökriisin aikakaudella*. Vastapaino, Tammerfors 2022.

Rent vatten rinner ur kranen för att sedan spolas ner i avloppet, mjölkkartongen kastas i soporna varefter sopbilen kör bort den, med ett tryck på strömbrytaren lyser lampan i vardagsrummet och genom en vridning på värmeelementet stiger temperaturen i hemmet. Resurser går in och ut ur våra bostäder som en ämnesomsättning utan att vi egentligen reflekterar över det. Den här livsstilen möjliggörs av en fungerande infrastruktur. Men hur fungerande är den här infrastrukturen om vi ställer den mot miljö och hållbarhet?

Jarno Valkonen, professor i miljösociologi vid Lapplands universitet vill genom boken *Mökin kanssa ajattelu — Ympäristösosiologinen mielikuviutus ympäristökriisin aikakaudella* förstå det levda livet som en del av en större social och ekologisk verklighet

för att finna lösningar på framtidens boendeformer. Det här gör han, kanske något förvånande, genom att ta avstamp i sitt eget stugliv. Boken är tvärvetenskaplig med både humanistiska och samhällsvetenskapliga drag. Den är populärvetenskaplig och riktar sig till en bred publik, men speciellt till alla som är intresserade av hållbarhet och miljöfrågor eller kanske framför allt till dem som vill, eller borde granska sina egna konsumtionsvanor.

Valkonen har till stor del skrivit boken på sin egen stuga vid Enare träsk under våren 2020 då pandemin påverkade vardagen. Valkonen beskriver sin stuga som blygsam, med hänvisningen till att den inte är kopplad till infrastruktur. Genom att beskriva sin livsstil på stugan vill han problematisera och samtidigt ge alternativa lösningar till normalboendet. Med normalboende menar han här boende som är kopplat till infrastruktur, alltså ett modernt västerländskt boende där bostaden är kopplad till vatten-, el- och avloppsnät och ett fungerande avfallshanteringssystem. Det som enligt Valkonen skiljer stugboendet från normalboendet är att stugan ligger utanför infrastrukturen. Hans gränsdragning är intressant, för en stor del av Finlands stugor blir i det här fallet utanför. Idag är till exempel 79 % av de finländska fritidshusen kopplade till elnätet, vilket betyder att Valkonens stugliv är av det ovanligare slaget.

Idén till boken kom till i samband med forskningsprojektet *The waste society: Living with material Overflows* som undersökte materiellt överflöd i samhället, vilket tydligt syns i bokens tematik. Valkonen fokuserar på de praktiska skillnaderna mellan vardagslivet och stuglivet som möjliggör boendet på platserna. Här inkluderar han *energi, vatten* och *avfall*, vilka öppnas upp i separata kapitel i boken. Kapitlet om stugan och vattnet är speciellt intressant.

Valkonen använder sig av en autoetnografisk metod och beskriver detaljerat hur han går till väga för att möjliggöra boendet på stugan. Han använder sin egen teori: *mökin kanssa ajattelu*, som på svenska kunde översättas till *att tänka med stugan*. Han beskriver teorin som utövande av den miljösociologiska fantasin där kunskap och plats är oskiljaktiga delar i vetandet. Som ett exempel på det här vetandet använder han vad som sker när han vaknar av kylan på stugan. Kylan berättar att det är kallt vinterväder ute och att det är dags att sätta eld i öppna spisen. Nästa kväll innan läggdags

överväger han sovsäck för att hålla värmen kommande natt. Hans kunskap om hur man ska bo på stugan vintertid är ett resultat av stugans, kroppens och vintervädrets samspel.

Det som Valkonen menar är normalboendets stora problem är att vi blivit blinda för de resurser vi använder. Då vi använder el eller vatten tänker vi inte på att vi använder natur. Naturen som vi använder har börjat ses som självklara tjänster som avskärmats från deras ursprung. I motsats till det här har vi livet på den blygsamma stugan, där människan tydligt ser och känner kretsloppet av de tjänster hon använder. Då hon bär vatten från sjön till stugan, hugger ved för bastun eller tömmer dasset måste kroppen arbeta. Naturens påtaglighet genom alla människans sinnen gör användandet av naturen mera konkret. Det här gör att uppskattningen av och närheten till naturen blir starkare, samtidigt som människan använder resurserna på ett mer eftertänksamt sätt. Stuglivet berättar om en livsstil som det moderna samhället skjutit åt sidan, men Valkonen medger att stugan också berättar om en västerländsk privilegierad livsstil som möjliggör utövandet av det så kallade *blygsamma livet* som en del av överflödet.

Bokens titel är intresseväckande, men den hade gärna tydligare fått berätta att Valkonen undersöker normalboende snarare än stugliv. I viss mån saknar jag också en mera reflekterande hållning till hans egna praktiker på stugan. Att exempelvis värma upp bastun varje dag eller att köra upp stigar med snöskoter är några av de praktiker som han hade kunnat visa att han också medvetet reflekterar över. Hans sätt att berätta om sitt stugliv är medryckande, men också något romantiserande. Även andra studier visar att stugägare tenderar att romantisera sitt stugliv och just därför hade jag gärna sett en mera kritisk hållning till hans eget stugliv.

Jag motsätter mig inte då Valkonen skriver att man i det blygsamma stuglivet kan finna riktlinjer för hur vi i framtiden kan leva hållbart både kulturellt och miljömässigt, men det romantiserade sättet han framställer sitt stugliv på visar också tydligt hans urbana synsätt på det rurala och kroppsliga arbetet. Slutligen är hans studie tidsenlig och hans angreppssätt att studera normalboendet genom stuglivet intressant. Även om Valkonen inte kommer fram till någon direkt lösning på våra konsumtions- och boendevanor ifrågasätter och belyser han det vardagliga livet och

den resursanvändning som vi ser som alldeles för självklar. Han ger i alla fall mig en tankeställare, och det om något visar att han ändå lyckats med sina resonemang.

Julia Öhman